

Impacts of Urbanization on the Hinterlands and Local Responses in the Mekong Region: A Study of Khon Kaen, Thailand and Vang Vieng, Lao PDR

By
Maniemai Thongyou
Bounthavy Sosamphanh
Monchai Phongsiri
Thanapauge Chamaratana

Center for Research on Plurality in the Mekong Region
Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University, Thailand
and
Faculty of Social Sciences, National University of Laos, Lao PDR.

September 2013

This publication was funded by The Swedish International Development Cooperation Agency (Sida) through the Sustainable Mekong Research Network Programme (www.sumernet.org)

ผลกระทบของความเป็นเมืองต่อพื้นที่ชานเมืองและการตอบสนองของท้องถิ่น
ในภูมิภาคลุ่มน้ำโขง: กรณีศึกษาเทศบาลนครขอนแก่น ประเทศไทย
และเมืองวังเวียง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

โดย

มนีมัย ทองอยู่

บุญทิว สอสัมพันธ์

มนต์ชัย พ่องศิริ

ชนพฤกษ์ ชาママรต์

ศูนย์วิจัยพหุลักษณ์สังคมลุ่มน้ำโขง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประเทศไทย

และ

คณะวิทยาศาสตร์สังคม มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

กันยายน 2013

การจัดพิมพ์รายงานฉบับนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากการพัฒนาระหว่างประเทศแห่งสวีเดน
(The Swedish International Development Cooperation Agency: Sida) ผ่านโครงการเครือข่าย
การวิจัยเพื่อสุ่มน้ำโขงที่ยั่งยืน (Sustainable Mekong Research Network Programme:
SUMERNET) (www.sumernet.org)

ຜົນກະທົບຂອງຄວາມເປັນເມືອງຕໍ່ພື້ນທີ່ຊານເມືອງແລະການຕອບສະໜອງ
ຂອງທ້ອງຖິ່ນໃນພູມພາກລຸ່ມແມ່ນ້ຳຂອງ:
ກໍລະນີສຶກສາເຫດສະບານນະຄອນຂອນແກ່ນ, ປະເທດໄທ
ແລະເມືອງວັງວຽງ ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ

ໂດຍ

ມະນີໄມ ທອງຢູ່
ບຸນທະວີ ສໍສຳພັນ
ມິນໄຊ ຜ່ອງສີຣີ
ທະນະພຶກ ຊາມະຮັດ

ສູນວິໄຈພະຫຼຸກສັງຄົມລຸ່ມແມ່ນ້ຳຂອງ ຄະນະມະນຸດສາດແລະສັງຄົມສາດ
ມະຫາວິທະຍາໄລຂອນແກ່ນ ປະເທດໄທ

ແລະ
ຄະນະວິທະຍາສາດສັງຄົມ ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດລາວ
ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ

ກັນຍາ 2013

ການຈັດພິມລາຍງານສະບັບນີ້ໄດ້ຮັບທຶນສະໜັບສະໜູນຈາກອົງການພັດທະນາລະຫວ່າງປະເທດແຫ່ງ
ສະວິເລນ (The Swedish International Development Cooperation Agency: Sida)
ຜ່ານເຄືອຂ່າຍການວິໄຈເພື່ອລຸ່ມແມ່ນ້ຳຂອງທີ່ຍືນຍົງ (Sustainable Mekong Research Network
Programme: SUMERNET) (www.sumernet.org)

Impacts of Urbanization on the Hinterlands and Local Responses in the Mekong Region: A Study of Khon Kaen, Thailand and Vang Vieng, Lao PDR

Authors: Maniemai Thongyou
Bounthavy Sosamphanh
Monchai Phongsiri
Thanapauge Chamaratana

Published by: Center for Research on Plurality in the Mekong Region,
Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen
University, 40002, Thailand.
Tel/Fax: +6643203215
Email: plurality@kku.ac.th, mekongjournal@gmail.com
Website: www.plurality.net, www.mekongjournal.net

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data:

Maniemai Thongyou, Bounthavy Sosamphanh, Monchai Phongsiri and Thanapauge Chamaratana. 2013. **Impacts of Urbanization on the Hinterlands and Local Responses in the Mekong Region: A Study of Khon Kaen, Thailand and Vang Vieng, Lao PDR.** Khon Kaen: Center for Research on Plurality in the Mekong Region, Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University.

First Published: September 2013

ISBN: 978-616-223-348-7

Research Team

Research Team Leader

Dr. Maniemai Thongyou

Center for Research on Plurality in the Mekong Region
Faculty of Humanities and Social Sciences
Khon Kaen University, Khon Kaen 40002, Thailand
E-mail: maniemai@kku.ac.th, maniemai@gmail.com

Researcher

Associate Professor Bounthavy Sosamphanh

Department of Geography and Information Sciences
Faculty of Social Sciences, National University of Laos
Vientiane, Lao PDR
E-mail: samphanh1@gmail.com

Monchai Phongsiri

Center for Research on Plurality in the Mekong Region
Faculty of Humanities and Social Sciences,
Khon Kaen University, Thailand
E-mail: monchai7@hotmail.com

Dr. Thanapauge Chamaratana

Khon Kaen Institute for Skill Development Regional VI
Department of Skill Development
Ministry of Labor, Thailand
E-mail: c_tnp@hotmail.com

Research Project Assistant

Nattida Kongjaroengul

Center for Research on Plurality in the Mekong Region
Faculty of Humanities and Social Sciences,
Khon Kaen University, Thailand
E-mail: plurality@kku.ac.th, oliverkahn_meen@hotmail.com

ຄណະນັກວິຈัย

ຫ້ວໜ້າຄណະນັກວິຈัย ດຣ.ມະນີມ້ຍ ຖອງອູ້ງ

ສູນຍົງວິຈัยພທຸລັກຂະໜົດສັງຄມລຸ່ມນໍ້າໂທງ ຄណະມນຸ່ຍຄາສຕົວແລະສັງຄມຄາສຕົວ
ມหาວິທາຍາລັຍຂອນແກ່ນ 40002 ປະເທດໄທ

ອື່ນເມລ: maniemai@kku.ac.th, maniemai@gmail.com

ຄណະນັກວິຈัย

ຮອງຄາສຕາຈາຈາຍບຸນູ້ທີ່ ສອສັນພັນໜີ

ກາຈົວື່າງຸມມີຄາສຕົວແລະສາຮນເທັກຄາສຕົວ ດະວິທາຍາຄາສຕົວສັງຄມ
ມหาວິທາຍາລັຍແຮ່ງໝາດລາວ ສາຮາຮນຮັງປະຊິບໄຕຍປະຊານລາວ
ອື່ນເມລ: samphanh1@gmail.com

ມන්ත්‍රී ພ່ອງຕົри

ສູນຍົງວິຈัยພທຸລັກຂະໜົດສັງຄມລຸ່ມນໍ້າໂທງ ຄណະມນຸ່ຍຄາສຕົວແລະສັງຄມຄາສຕົວ
ມ宏大ວິທາຍາລັຍຂອນແກ່ນ 40002 ປະເທດໄທ

ອື່ນເມລ: monchai7@hotmail.com

ດຣ.ອນພຖົກໜີ ຬາມມະຮັດນີ້

ສຕາບັນພັດນາໄຟມືອແຮງງານກາດ 6 ຂອນແກ່ນ
ກຣມພັດນາໄຟມືອແຮງງານ ກະທຽວແຮງງານ ປະເທດໄທ
ອື່ນເມລ: c_tnp@hotmail.com

ຜູ້ຊ່າຍນັກວິຈัย

ຟັງຈຸນິດາ ດົງເຈົ້າຢູ່ກຸລ

ສູນຍົງວິຈัยພທຸລັກຂະໜົດສັງຄມລຸ່ມນໍ້າໂທງ ຄណະມນຸ່ຍຄາສຕົວແລະສັງຄມຄາສຕົວ
ມ宏大ວິທາຍາລັຍຂອນແກ່ນ 40002 ປະເທດໄທ

ອື່ນເມລ: oliverkahn_meen@hotmail.com

ຄະນະນັກວິຈ

ຫົວໜ້າຄະນະນັກວິຈ ດຣ.ມະນີໄມ ທອງຢູ່
ຜູ້ອໍານວຍການສູນວິໄຈພະຫຼຸກສັງຄົມລຸ່ມແມ່ນ້ຳຂອງ
ຄະນະມະນຸດສາດແລະສັງຄົມສາດ ມະຫາວິທະຍາໄລຂອນແກ່ນ
40002 ປະເທດໄທ
ອີເມວ: maniemai@kku.ac.th, maniemai@gmail.com

ຄະນະນັກວິຈ ຮສ.ບຸນທະວີ ສໍສຳພັນ
ພາກວິຊາພູມສາດແລະສາລະສົນເທດສາດ
ຄະນະວິທະຍາສາດສັງຄົມ ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດລາວ
ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ
ອີເມວ: samphanh1@gmail.com

ມືນໄຊ ຜ່ອງສຶກ
ສູນວິໄຈພະຫຼຸກສັງຄົມລຸ່ມແມ່ນ້ຳຂອງ
ຄະນະມະນຸດສາດແລະສັງຄົມສາດ ມະຫາວິທະຍາໄລຂອນແກ່ນ
40002 ປະເທດໄທ
ອີເມວ: monchai7@hotmail.com

ດຣ.ທະນະພຶກ ຊາມະຮັດ
ສະຖາບັນພັດທະນາຜົມມີແຮງງານພາກ 6 ຂອນແກ່ນ
ກົມພັດທະນາຜົມມີແຮງງານ ກະຊວງແຮງງານ ປະເທດໄທ
ອີເມວ: c_tnp@hotmail.com

ຜູ້ຊ່ວຍນັກວິຈ ນັດທິດາ ຄົງຈະເລີນກຸນ
ສູນວິໄຈພະຫຼຸກສັງຄົມລຸ່ມແມ່ນ້ຳຂອງ
ຄະນະມະນຸດສາດແລະສັງຄົມສາດ ມະຫາວິທະຍາໄລຂອນແກ່ນ
40002 ປະເທດໄທ
ອີເມວ: plurality@kku.ac.th, oliverkahn_meen@hotmail.com

Foreword

According to the UN World Urbanization Report 2007, by mid-2007, for the first time in history, most of the world's population would be living in towns and cities. This phenomenon is referred to as the arrival of the "Urban Millennium," when the "tipping point" had been reached for the transformation from a rural to an urban culture.

The rapid growth of urban populations has also been experienced by developing countries, such as those in the Mekong Region. There, as in other parts of the world, urbanization has created opportunities and challenges not only for the inhabitants and administrators of cities and towns, but also for those living in the hinterlands.

Therefore, this publication produced by the Sustainable Mekong Research Network (SUMERNET) research project is very timely and relevant, as it discusses the various impacts, both positive and negative, of urbanization on the hinterlands of two urban centers: the cities of Khon Kaen in Thailand and Vang Vieng in Lao PDR.

SUMERNET, a research network with a long-term mission of informing and influencing sustainable development in the Mekong Region through credible research and policy engagement, is privileged to support this interesting and valuable project led by the Center for Research on Plurality in the Mekong Region, Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University, Thailand.

This publication illustrates the lessons learned by the project teams working together across borders. The lessons emerged from collaboration among the team members from Thailand and Laos and their engagement with boundary partners, including policy actors. These lessons can prove beneficial in the long term for both social scientists and policy makers who wish to do research on and policy engagement in similar areas.

SUMERNET hopes that the research findings can be taken into consideration for policy makers and administrators in these two cities and also for other secondary urban centers facing similar challenges in sustainable urban planning and management and in efforts to address the negative impacts of unplanned urbanization.

SUMERNET commends the invaluable efforts of the authors of this publication and all members of the research team, who undertook this research for the last two years, engaged with the boundary partners including policy makers, and successfully documented and shared the research findings through this publication.

Bangkok, September 2013
Chayanan Krittasudthacheewa, Ph.D.
SUMERNET Program Manager

คำนิยม

จากรายงานขององค์การสหประชาชาติเรื่องภาวะความเป็นเมืองของโลกในปี พ.ศ. 2550 เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่พบว่าประชากรโลกส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตเมืองและมหานคร ปรากฏการณ์นี้เป็นสิ่งยืนยันการเกิดขึ้นของ “สหสวรรษแห่งเมือง” (Urban Millennium) ซึ่ง “จุดพลิกผัน” (tipping point) ดังกล่าวได้นำมาถึงช่วงของการเปลี่ยนผ่านจากวัฒนธรรมชนบทไปสู่วัฒนธรรมเมือง

ประชากรเมืองมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา เช่น กลุ่มประเทศในแถบอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ประเทศเหล่านี้รวมไปถึงประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ ต่างได้รับผลกระทบในเรื่องภาวะความเป็นเมืองด้วย เช่นเดียวกัน ความเป็นเมืองช่วยสร้างโอกาสและความท้าทายไม่เพียงแต่กับประชาชนผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองหรือผู้บริหารเมืองเท่านั้น หากแต่ส่งผลต่อผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตชนเมืองด้วยเช่นกัน

รายงานที่จัดพิมพ์ฉบับนี้จัดทำโดยโครงการเครือข่ายการวิจัยเพื่อลุ่มน้ำโขงที่ยังยืน (SUMERNET) ได้รับการตีพิมพ์ขึ้นในระยะเวลาที่เหมาะสมต่อภาวะความเป็นเมืองที่กำลังขยายออกสู่เขตพื้นที่ชนเมืองอย่างรวดเร็ว รายงานฉบับนี้เป็นการอภิปรายถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการวิจัยเพื่อจัดทำโดยโครงการเครือข่ายที่ดำเนินการโดยศูนย์วิจัยพหุลักษณ์สังคมลุ่มน้ำโขง คณะกรรมการวิจัยและสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประเทศไทย และเมืองวังเวียง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

SUMERNET ซึ่งดำเนินการด้านเครือข่ายวิจัยระยะยาวในการพัฒนา กลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง ผ่านงานวิจัยที่น่าเชื่อถือและนำไปสู่การกำหนดนโยบาย พัฒนา มีความสนใจในโครงการวิจัยที่ดำเนินงานโดยศูนย์วิจัยพหุลักษณ์สังคมลุ่มน้ำโขง คณะกรรมการวิจัยและสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประเทศไทย ในประเด็นผลกระทบของความเป็นเมืองที่มีต่อพื้นที่ชนเมืองของทั้งสองประเทศ

รายงานฉบับนี้ได้นำเสนอบทเรียนจากประสบการณ์ของคณะวิจัยในการทำงานข้ามพรมแดน และเป็นบทเรียนของการแลกเปลี่ยนความร่วมมือด้านการวิจัยของคณะวิจัยระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว รวมไปถึงความร่วมมือกับกลุ่มนบุคคลหรือองค์กรที่มีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับคณะวิจัยและกลุ่ผู้ดำเนินงานด้านนโยบาย บทเรียนของการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ในระยะยาวต่อทั้งนักสังคมศาสตร์และผู้กำหนดนโยบาย ที่จะนำไปประยุกต์ใช้ทั้งในการดำเนินงานวิจัยและการกำหนดนโยบายในพื้นที่ที่มีบริบทคล้ายกัน

SUMERNET หวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้กำหนดนโยบายและผู้บริหารเมืองของทั้งสองเมือง รวมไปถึงเมืองอื่นๆ ที่กำลังเผชิญกับความท้าทายทางของผลกระทบจากความเป็นเมืองในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน สุดท้ายนี้ SUMERNET ขอ寄ย่องความพยายามอันประมินค่ามิได้ของคณะผู้จัดทำรายงานฉบับนี้ รวมไปถึงสมาชิกคณะวิจัยทุกท่าน ในการดำเนินโครงการวิจัยที่มีคุณภาพซึ่งใช้ระยะเวลาเกือบสองปี ในการดำเนินโครงการวิจัยร่วมกับกลุ่มนบุคคลหรือองค์กรที่มีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับโครงการ รวมทั้งผู้กำหนดนโยบายในพื้นที่วิจัยทั้งสองประเทศ และดำเนินการจัดพิมพ์รายงานวิจัย ร่วมแบ่งปันผลการวิจัยครั้งนี้เผยแพร่เพื่อเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะต่อไป

กรุงเทพ, กันยายน 2556
ดร.ชญานิช ฤทธาชีวะ
ผู้จัดการโครงการ SUMERNET

ຄໍານິຍົມ

ຈາກລາຍງານຂອງອົງການສະຫະປະຊາຊາດເລື່ອງພາວະຄວາມເປັນເມືອງຂອງໄລກໃນປີ 2007 ເປັນຄັ້ງທຳອິດໃນປະຫວັດສາດທີ່ພືບວ່າ ປະຊາກອນໄລກສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນອາໄສຢູ່ໃນຕົວເມືອງແລະມະຫານະຄອນ, ປະກິດການນີ້ເປັນເຄື່ອງຍືນຍັນເຖິງການເກີດຂຶ້ນຂອງ “ສະຫັດສະຫວັດແຫ່ງເມືອງ” (Urban Millennium). ຊຶ່ງ “ຈຸດຜັນປຸງ” (tipping point) ດັ່ງກ່າວໄດ້ພາເຖິງມາເຖິງຊ່ວງຂອງການປຸງນັ້ນຈາກວັດທະນະທຳຊຸມນະບິດໄປສູ່ວັດທະນະທຳເມືອງ.

ປະຊາກອນເມືອງມີຈຳນວນເພີ່ມຂຶ້ນຢ່າງໄວວາໂດຍສະເພາະໃນປະເທດກຳລັງພັດທະນາ ເຊັ່ນ ກຸ່ມປະເທດໃນແຖບອະນຸພູມີພາກລຸ່ມແມ່ນໆຈຳຂອງ, ປະເທດເຫຼົ່ານີ້ລວມໄປເຖິງປະເທດກຳລັງພັດທະນາອື່ນໆຕາງກໍໄດ້ຮັບຜົນກະທົບໃນເລື່ອງພາວະຄວາມເປັນເມືອງເຊັ່ນດູງວັນນີ້. ຄວາມເປັນເມືອງຊ່ວຍສ້າງໂອກາດແລະຄວາມທັກທາຍບໍ່ພຽງແຕ່ກັບປະຊາຊົນຜູ້ທີ່ອາໄສຢູ່ພາຍໃນຕົວເມືອງໜີ້ຜູ້ບໍລິຫານເມືອງເທົ່ານັ້ນ ທາກແຕ່ຍັງສົ່ງຜົນຕໍ່ຜູ້ທີ່ອາໄສຢູ່ໃນເຂດຊານເມືອງເໝືອນກັນ.

ລາຍງານທີ່ຈັດພິມສະບັບນີ້ຊື່ງຈັດສ້າງໂດຍໂຄງການວິໄຈໂຄງຂ່າຍການວິໄຈເພື່ອຄວາມຍືນຍົງ ຂອງພູມີພາກລຸ່ມແມ່ນໆຈຳຂອງ (SUMERNET), ຂຶ້ງໄດ້ຮັບການຕີພິມຂຶ້ນໃນໄລຍະເວລາທີ່ເໝາະສົນຕໍ່ພາວະຄວາມເປັນເມືອງທີ່ກຳລັງຂະຫຍາຍອອກສູ່ເຂດພື້ນທີ່ຊານເມືອງຢ່າງໄວວາ. ລາຍງານສະບັບນີ້ເປັນການອະພິປາຍເຖິງຜົນກະທົບທີ່ເກີດຂຶ້ນຈາກພາວະຄວາມເປັນເມືອງທັງໃນດ້ານດີແລະດ້ານບໍ່ດີຕໍ່ພື້ນທີ່ຊານເມືອງໃນແຂວງຂອນແກ່ນ ປະເທດໄທແລະເມືອງວັງວຽງ ສາຫາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ.

SUMERNET ຂຶ້ງດຳເນີນການດ້ານໂຄງຂ່າຍວິໄຈໄລຍະຍາວໃນການພັດທະນາກຸ່ມປະເທດແຖບລຸ່ມແມ່ນໆຈຳຂອງຜ່ານການວິໄຈທີ່ໜ້າເຂື້ອຖືແລະນຳໄປສູ່ການກຳນົດນະໂຍບາຍພັດທະນາ, ມີຄວາມສົນໃຈໃນໂຄງການວິໄຈທີ່ດຳເນີນການໄດ້ສູນວິໄຈພະຫຼຸລັກສັງຄົມລຸ່ມແມ່ນໆຈຳຂອງ ຄະນະມະນຸດສາດແລະສັງຄົມສາດ ມະຫາວິທະຍາໄລຂອນແກ່ນ ປະເທດໄທໃນປະເດັ່ນຜົນກະທົບຂອງຄວາມເປັນເມືອງທີ່ມີຕໍ່ພື້ນທີ່ຊານເມືອງຂອງທັງສອງປະເທດ.

ລາຍງານສະບັບນີ້ໄດ້ນຳສະເໜີບົດຮຽນຈາກປະສົບການຂອງຄະນະວິໄຈໃນການປະຕິບັດງານຂ້າມພົມແດນ ແລະເປັນບົດຮຽນຂອງການແລກປຸງນັ້ນຄວາມຮ່ວມມືດ້ານການວິໄຈຂອງຄະນະວິໄຈລະຫວ່າງປະເທດຄື ປະເທດໄທແລະສາຫາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕປະຊາຊົນລາວ, ລວມໄປເຖິງຄວາມຮ່ວມມືກັບກຸ່ມບຸກຄົນຫຼືອົງກອນທີ່ມີປະຕິສຳພັນໄດ້ກົງກັບຄະນະວິໄຈແລະກຸ່ມຜູ້ຜູ້ດຳເນີນງານດ້ານນະໂຍບາຍ. ບົດຮຽນຂອງການວິໄຈນີ້ຈະເປັນປະໂຫຼດໃນໄລຍະຍາວຕໍ່ທັງນັກສັງຄົມສາດແລະຜູ້ກຳນົດນະໂຍບາຍ ທີ່ຈະນຳໄປປະຍຸກໃຊ້ທັງໃນການດຳເນີນການວິໄຈແລະໃນການກຳນົດນະໂຍບາຍໃນພື້ນທີ່ທີ່ມີບໍລິບິດຄ້າຍຄືກັນ.

SUMERNET ຫວັງເປັນຢ່າງຍິ່ງວ່າ ຜົນການວິໄຈນີ້ຈະເປັນປະໂຫຼງດຕໍ່ຜູ້ກຳນົດນະໂຍບາຍແລະຜູ້ບໍລິຫານເມືອງຂອງທັງສອງເມືອງ ລວມໄປເຖິງເມືອງອື່ນໆທີ່ກຳລັງປະເຊີນກັບຄວາມຫ້າຫາຍຂອງຜົນການທີ່ຈະມີຄວາມເປັນເມືອງໃນລັກສະນະທີ່ຄ້າຍຄືກັນ.

ສຸດທ້າຍ SUMERNET ຂໍຢືນຢັນຄວາມພະຍາຍາມຂັ້ນປະເມີນຄາບໍ່ໄດ້ຂອງຄະນະຜູ້ເຮັດລາຍງານສະບັບນີ້ ລວມໄປເຖິງສະມາຊີກຄະນະວິໄຈທຸກທ່ານໃນການດຳເນີນໂຄງການວິໄຈທີ່ມີຄຸນນະພາບຊື່ໃຊ້ໄລຍະເວລາເກືອບສອງປີ ໃນການດຳເນີນໂຄງການວິໄຈຮ່ວມກັບຖຸມບຸກຄົນຫຼືອົງກອນທີ່ມີປະຕິສຳພັນໄດຍກົງກັບໂຄງການ, ລວມທັງຜູ້ກຳນົດນະໂຍບາຍໃນພື້ນທີ່ວິໄຈທັງສອງປະເທດແລະດຳເນີນການຈັດພິມລາຍງານວິໄຈ, ຮ່ວມແບ່ງບັນຜົນການວິໄຈຄັ້ງນີ້ເຜີຍແຜ່ເພື່ອເປັນປະໂຫຼງດຕໍ່ສາຫາລະນະຕໍ່ໄປ.

ກຸງເຫບ, ເດືອນກັນຍາ ປີ 2013
ດຣ.ຊະຍານິສ ຖືດຕະສຸດທາຊີວະຜູ້ຈັດການໂຄງການ SUMERNET

Preface

This book is a summary of the body of knowledge gained from the research project under the same title. The research is an outcome of the collaboration of several partners that are concerned with the changes that have occurred in the Mekong Region, and their impacts on the society, communities and people of this region. The key organizations are the Center for Research on Plurality in the Mekong Region, Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University, Thailand and the Faculty of Social Sciences, National University of Laos, Lao PDR. The Sustainable Mekong Research Network (SUMERNET) is the key research donor and supporter for learning networks among academic and development organizations.

This research shows that rapid urbanization, which has become one of the most important phenomena in the Mekong Region, has created many impacts on its urban areas and rural hinterlands. The research also shows that people in the hinterlands are very aware of these impacts, both positive and negative. Unfortunately, the administrative structures of the state and the local governments cannot adjust to the problems which have now transcended the city and town boundaries. Especially if we take people's problems and development needs as a focus, the boundaries of the city, the town, the metropolitan, the municipality, and the hinterlands have become blurred, and need to be surmounted. This is a new challenge for urban management.

On behalf of the Center for Research on Plurality in the Mekong Region, I would like to thank the research partners, both those whose names are mentioned here and those whose names are not. I wish to thank the researchers from Thailand and Lao PDR who thoughtfully initiated and completed this research mission. In addition to this work, they have organized policy forums in Thailand and Lao PDR, presented and published research papers to international academic communities, and published this book in three languages. All these accomplishments have enabled the research to reach concerned organizations and a wider audience. I share the research team's hope that this research will be another force to create change in perspectives and lead to new actions towards sustainable urban development in the Mekong Region.

Maniemai Thongyou, Ph.D.
Director, Center for Research on Plurality in the Mekong Region
Khon Kaen University
September 2013

คำนำ

หนังสือเล่มนี้เป็นการสรุปองค์ความรู้จากโครงการวิจัยในชื่อเดียวกัน โครงการวิจัยดังกล่าวเกิดขึ้นด้วยความร่วมมือของหลายหน่วยงานและภาคส่วนที่มีความสนใจกับการเปลี่ยนแปลงในลุ่มน้ำโขงและผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงนี้ต่อสังคม ชุมชน และประชาชนในลุ่มน้ำโขง โดยศูนย์วิจัยพหุลักษณ์สังคม ลุ่มน้ำโขง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นศูนย์กลางในการริเริ่ม ประสานงานและดำเนินการให้โครงการวิจัยดังกล่าว สำเร็จลงด้วยดี ด้วยความร่วมมือกับคณะวิทยาศาสตร์สังคม มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว โดยมีโครงการเครือข่ายการวิจัยเพื่อลุ่มน้ำโขงที่ยั่งยืน ที่มีชื่อในภาษาอังกฤษว่า Sustainable Mekong Research Network หรือ SUMERNET เป็นผู้สนับสนุนทุนวิจัยและสนับสนุนเครือข่ายการเรียนรู้อย่างสำคัญ

โครงการวิจัยนี้ได้สะท้อนให้เห็นว่า เมืองในลุ่มน้ำโขงซึ่งกำลังมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว กว้างขวางนั้น ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อเขตชานเมืองและเขตชนบทรอบเมืองอย่างสูงยิ่ง อีกทั้งประชาชนที่อยู่รอบนอกดังกล่าว ก็ตระหนักรู้ถึงผลกระทบทั้งในทางบวกและทางลบของเมือง แต่อย่างไรก็ตาม โครงสร้าง การบริหารงานของรัฐ และท้องถิ่นยังปรับตัวไม่ทันต่อปัญหาต่างๆ ที่ก้าวพ้นเกินขอบเขตของเมืองออกไป สิ่งนี้นับเป็นประเด็นใหม่และเป็นประเด็นที่ท้าทายในเชิงการบริหารจัดการ เนื่องจากขอบเขตของเมือง เทศบาลนคร เทศบาลเมือง รวมทั้งเขตชนบท ไม่อาจแบ่งแยกได้อย่างชัดเจนอีกต่อไป หากเราเอUPEREEN ปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนาเป็นตัวตั้ง

ศูนย์วิจัยพหุลักษณ์สังคม ลุ่มน้ำโขงขอขอบคุณภาครัฐที่ก่อตั้ง ชื่อมาข้างต้นและที่มีได้ก่อตั้งในที่นี้ และขอขอบคุณคณะนักวิจัยทั้งฝ่ายไทยและฝ่ายลาว ที่ริเริ่มและดำเนินงานวิจัยที่สำคัญนี้จนสำเร็จด้วยดี อีกทั้งยังมีการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นจากฝ่ายนโยบาย นำเสนอและตีพิมพ์ผลงานในระดับชาติ และนานาชาติ รวมถึงการจัดพิมพ์สรุปผลงานวิจัยเป็น 3 ภาษา เพื่อให้ผลการ

วิจัยเข้าถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจทั่วไปอย่างกว้างขวาง หวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้จะเป็นอีกหนึ่งแรงที่ผลักดันให้เกิดมุ่งมองและปฏิบัติการใหม่เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน

ดร.มนีมัย ทองอยู่
ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยพหุลักษณ์สังคมลุ่มน้ำโขง
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
กันยายน 2556

ຄໍານຳ

ບັນຫຼຸມນີ້ເປັນການສະຫລຸບອົງຄວາມຮູ້ຈາກໄຕງານວິໄຈໃນຊື່ດຽວກັນ, ໄຕງານວິໄຈດັ່ງກ່າວເກີດຂຶ້ນດ້ວຍຄວາມຮ່ວມມືຂອງໝາຍໜ່ວຍງານແລະພາກສ່ວນທີ່ມີຄວາມໃສ່ໃຈກັບການປ່ຽນແປງໃນລຸ່ມແມ່ນໍ້າຂອງ ແລະຜົນກະທິບຂອງການປ່ຽນແປງນີ້ຕໍ່ສັງຄົມ, ຊຸມຊົນແລະປະຊາຊົນໃນເຂດລຸ່ມແມ່ນໍ້າຂອງ. ໂດຍສູນວິໄຈພະຫຼັກສັງຄົມລຸ່ມແມ່ນໍ້າຂອງ, ຄະນະມະນຸດສາດແລະສັງຄົມສາດ ມະຫາວິທະຍາໄລຂອນແກ່ນເປັນສູນກາງໃນການລືລົ່ມ, ປະສານງານແລະດຳເນີນການໃຫ້ໄຕງານວິໄຈດັ່ງກ່າວສຳເລັດດ້ວຍດີ, ດ້ວຍຄວາມຮ່ວມມືກັບຄະນະວິທະຍາສາດສັງຄົມ ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດລາວ ໂດຍມີເຕືອຂ່າຍການວິໄຈເພື່ອຄວາມຍືນຍົງຂອງລຸ່ມແມ່ນໍ້າຂອງທີ່ມີຊື່ໃນພາສາອັງກິດວ່າ Sustainable Mekong Research Network ຫຼື SUMERNET ເປັນຜູ້ສະໜັບສະໜູນທຶນວິໄຈແລະສະໜັບສະໜູນເຕືອຂ່າຍການຮຽນຮູ້ທີ່ສຳຄັນ.

ໄຕງານວິໄຈນີ້ໄດ້ສະຫອນໃຫ້ເຫັນວ່າ ເມືອງໃນເຂດລຸ່ມແມ່ນໍ້າຂອງຊື່ກຳລັງມີການຂະຫຍາຍຕົວຢ່າງໄວວາແລະກວ້າງຂວາງນັ້ນໄດ້ກ່າວໃຫ້ເກີດຜົນກະທິບຕໍ່ເຂດຊານເມືອງ ແລະເຂດຊົນນະບົດອ້ອມຂ້າງເມືອງຢ່າງໝວງໝາຍ, ອີກທັງປະຊາຊົນທີ່ຢູ່ຮອບນອກດັ່ງກ່າວກໍເລັງເຫັນຜົນກະທິບທັງໃນດ້ານດີແລະດ້ານບໍ່ດີຂອງເມືອງ. ແຕ່ຢ່າງໄດ້ກຳຕາມໄຕງສັງການບໍລິຫານງານຂອງລັດແລະຫ້ອງຖິ່ນຍັງປັບຕົວບໍ່ຫັນຕໍ່ບັນຫາຕາງໆທີ່ກ້າວພື້ນກາຍຂອບເຂດຂອງຕົວເມືອງອອກໄປ, ສິ່ງນີ້ນັບເປັນປະເດັນໃໝ່ແລະເປັນປະເດັນທີ່ຫ້າຫາຍໃນທາງການບໍລິຫານຈັດການ ເນື່ອງຈາກຂອບເຂດຂອງເມືອງ, ເທດສະບານນະຄອນ, ເທດສະບານເມືອງລວມທັງເຂດຊົນນະບົດບໍ່ອາດແບ່ງແຍກໄດ້ຢ່າງຊັດເຈນອີກຕໍ່ໄປ ຫາກເຮົາເອົາປະເດັນບັນຫາແລະຄວາມຈຳເປັນໃນການພັດທະນາເປັນຕົວຕັ້ງ.

ສູນວິໄຈພະຫຼັກສັງຄົມລຸ່ມແມ່ນໍ້າຂອງຂໍຂອບໃຈພາຄີການວິໄຈທີ່ກ່າວຊື່ມາຂ້າງຕົ້ນ ແລະທີ່ບໍ່ໄດ້ກ່າວເຖິງໃນທີ່ນີ້ ແລະຂໍຂອບໃຈຄະນະນັກວິໄຈທັງຝ່າຍໄທແລະຝ່າຍລາວທີ່ລືລົ່ມ ແລະດຳເນີນການວິໄຈທີ່ສຳຄັນນີ້ຈິນສຳເລັດດ້ວຍດີ, ອີກທັງຍັງມີການຈັດເວທີຮັບຝັງຄວາມຄິດເຫັນຈາກຝ່າຍນະໂຍບາຍ, ນຳສະເໜີແລະຕີພິມຜົນງານໃນລະດັບຊາດແລະນານາຊາດ ລວມເຖິງການຈັດພິມສະຫລຸບຜົນງານວິໄຈເປັນ 3 ພາສາ ເພື່ອໃຫ້ຜົນການວິໄຈເຂົ້າເຖິງໜ່ວຍງານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງແລະຜູ້ສົນໃຈທີ່ວ່າປ່າຍກວ້າງຂວາງ. ຫວັງເປັນຢ່າງຍິ່ງວ່າ ການວິໄຈນີ້ຈະເປັນອີກໜຶ່ງແຮງທີ່ຊຸກຍູ້ໃຫ້ເກີດແນວເບິ່ງແລະປະຕິບັດການໃໝ່ເພື່ອນໍາໄປສູ່ການພັດທະນາເມືອງຢ່າງຍືນຍົງ.

ດຣ.ມະນີໄມ ທອງຢູ່
ຜູ້ອໍານວຍການສູນວິໄຈພະຫຼັກສັງຄົມລຸ່ມແມ່ນໍ້າຂອງ
ມະຫາວິທະຍາໄລຂອນແກ່ນ
ເດືອນກັນຍາ ປີ 2013

Acknowledgements

This document is an output from a research project supported by the SUMERNET Program with financial contributions from SIDA for the benefit of developing countries. However, the views expressed and information contained in it are not necessarily those of, or endorsed by, SUMERNET or SIDA, which can accept no responsibility for such views or information or for any reliance placed on them. We acknowledge the support from the Center for Research on Plurality in the Mekong Region, Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University, as well as the Faculty of Social Sciences, National University of Laos. Special thanks are extended to our project mentors, Dr. Edsel Sajor and Dr. Carl Middleton, and project advisors, Dr. Yaowalak Apichatvullop and Dr. Jonathan Rigg, and our anonymous reviewer. We appreciate the constructive comments given to us throughout the project by Dr. Louis Label. The research team wishes to thank Stockholm Environmental Institute-Asia and its staff, led by Dr. Chayonis Kritasudthacheewa, Ms. Ornuma Polpanich, Mr. Agus Nugroho and Ms. Papassara Kunjara Na Ayudhya. We thank Dr. Khammany Sourideth, Vice Dean of the Faculty of Social Sciences, National University of Laos, for research support in Lao PDR and for arranging for the official research collaboration contract between CERP, KKU and NUOL. We also thank the Teacher and Educational Administration Development Center, Vang Vieng and Vang Vieng Educational Offices for providing us with a team of competent staff to conduct the field survey. To each and every one of the interviewers in Vang Vieng and also in Khon Kaen, we extend our thanks. We express our sincere thanks to Mr. Am Phatxayasarn, Vice Chief of the Vang Vieng Town Administration Office, who always welcomed us to do research in Vang Vieng and to Mr. Phouvieng Sikaysone, Vice Chief of the Vang Vieng Information, Culture and Tourism Office for his support and for joining SUMERNET's meeting and conference in Ho Chi Minh City, Vietnam, despite his busy schedule. We thank Dr. Bonnie Brereton for editing the English version of the report. Lastly but most importantly, we would like to express our deep gratitude to the people in the hinterlands of Vang Vieng and Khon Kaen, who welcomed us into their communities and their homes, and shared with us their views and perceptions. We hope that this research will contribute to the understanding of the hinterlands that are your home, and to a more sustainable and equitable development of the city, the town and the hinterlands.

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารฉบับนี้เป็นผลการศึกษาเบื้องต้นของโครงการวิจัยซึ่งได้รับการสนับสนุนจากโครงการเครือข่ายการวิจัยเพื่อลุ่มน้ำโขงที่ยั่งยืน (SUMERNET) และการสนับสนุนทุนวิจัยจากการคิดความร่วมมือเพื่อการพัฒนาฯระหว่างประเทศแห่งสหเดน (Sida) สำหรับประเทศไทยกำลังพัฒนาอย่างไรตามข้อมูลที่ปรากฏอยู่ในเอกสารฉบับนี้ได้รับการอนุเคราะห์จากหน่วยงานต่างๆ คณะกรรมการวิจัยขอขอบคุณศูนย์วิจัยพหุลักษณ์สังคมลุ่มน้ำโขง คณะกรรมการวิชาศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น และคณะกรรมการวิชาศาสตร์สังคม มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาวขอขอบคุณผู้ให้ข้อเสนอแนะโครงการวิจัย ดร.เอ็ดเซล เชเยอร์ และ ดร.คาร์ล มิดเดิลตัน และที่ปรึกษาโครงการวิจัย ดร.เยาวลักษณ์ อภิชาติวัลลภ และ ดร.โจนาราน ริก และผู้ให้ข้อเสนอแนะการวิจัยท่านอื่นๆ คณะกรรมการวิจัยรุ่นสี่กิ่นดีและขอขอบคุณ ดร.หลุยส์ เบเบล สำหรับข้อเสนอแนะที่สำคัญระหว่างดำเนินโครงการขอขอบคุณสถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมสต็อกโฮล์มภาคพื้นเอเชียและเจ้าหน้าที่ทุกท่าน นำโดย ดร.ชุมานิช กฤตสุทธาชีวงศ์ คุณอรุมา ผลพานิช คุณอาภาส นุกรโธ คุณปักสสรา กุญชร ณ อยุธยา ขอขอบคุณ ดร.คำมะณี สุริเดช รองคณบดีคณะวิทยาศาสตร์สังคม มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว ที่ให้การสนับสนุนการทำวิจัยในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และการดำเนินการจัดเตรียมข้อตกลงความร่วมมือด้านการวิจัย ระหว่างศูนย์วิจัยพหุลักษณ์สังคมลุ่มน้ำโขงและมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว คณะกรรมการวิจัยขอขอบคุณคณาจารย์และเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาการบริหารการศึกษาเมืองวังเวียง และสำนักงานการศึกษาเมืองวังเวียงที่ให้ความอนุเคราะห์ในการอำนวยความสะดวกระหว่างการลงพื้นที่วิจัยขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลวิจัยทุกท่านในเมืองวังเวียงและจังหวัดขอนแก่นที่เอื้อเฟื้อข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อโครงการวิจัย ขอขอบคุณคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยสานร่องหัวหน้าสำนักงานการปกครองเมืองวังเวียง ที่ต้อนรับคณะกรรมการวิจัยอย่างอบอุ่นระหว่างเดินทางเก็บข้อมูลวิจัย และคุณภูเวียง สีไกสอน รองหัวหน้าสำนักงาน

ประชาสัมพันธ์ วัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเมืองวังเวียงสำหรับการสนับสนุน และการสละเวลาอันมีค่าเข้าร่วมการประชุมของ SUMERNET ที่เมืองโขจิมินห์ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สุดท้ายคณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูงสุดแก่ ประชาชนย่านชานเมืองวังเวียงและชานเมืองขอนแก่นทุกท่านที่ต้อนรับคณะผู้วิจัยเป็นอย่างดีและร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นที่สำคัญต่อ การดำเนินการวิจัย คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าโครงการวิจัยนี้จะช่วยให้เกิด ความเข้าใจถึงบริบทที่เกิดขึ้นในย่านชานเมืองซึ่งเป็นบ้านของทุกท่าน และก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเสมอภาคภายใต้พื้นที่ตัวเมืองและพื้นที่ชานเมือง

ຄໍາຂອບໃຈ

ເອກະສານສະບັບນີ້ເປັນຜົນການສຶກສາເບື້ອງຕົ້ນຂອງໂຄງການວິໄຈຊື່ໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນຈາກໂຄງການເລືອຂ່າຍການວິໄຈເພື່ອຄວາມຍືນຍົງຂອງພູມືພາກລຸ່ມແມ່ນໆຂອງ (SUMERNET) ແລະການສະໜັບສະໜູນທຶນວິໄຈຈາກອົງການຄວາມຮ່ວມມືເພື່ອການພັດທະນາລະຫວ່າງປະເທດແຫ່ງສະວີເດນ (Sida) ສໍາລັບປະເທດກຳລັງພັດທະນາ. ຢ່າງໄດ້ກຳຕາມຂໍ້ມູນທີ່ປະກິດຢູ່ໃນເອກະສານສະບັບນີ້ໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫຼືອຈາກໝວຍງານຕາງໆ, ຄະນະຜູ້ວິໄຈຂໍຂອບໃຈສູນວິໄຈພະຫຼັກສັງຄົມລຸ່ມແມ່ນໆຂອງ ຄະນະມະນຸດສາດແລະສັງຄົມສາດມະຫາວິທະຍາໄລຂອນແກ່ນ ແລະ ຄະນະວິທະຍາສາດສັງຄົມມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດລາວ, ຂໍຂອບໃຈຜູ້ໃຫ້ຂໍສະເໜີແນະໂຄງການວິໄຈ ດຣ.ເອັດເຊລ ເຊຍີຣ ແລະ ດຣ.ຄາර්ල ມິດເດີລຕັນ ແລະ ທີ່ປຶກສາໂຄງການວິໄຈ ດຣ.ເຢົາວະລັກ ອະພິຊາດວັນລົບ ແລະ ດຣ.ໂຈນາຫານ ວິກ ແລະ ຜູ້ໃຫ້ຂໍສະເໜີແນະວານວິໄຈທ່ານອື່ນໆ. ຄະນະຜູ້ວິໄຈຮູ້ສືກຍິນດີແລະຂອບໃຈທ່ານ ດຣ.ຫລຸຍສໍ ເລເບລ ສໍາລັບຂໍ້ສະເໜີແນະທີ່ສໍາຄັນລະຫວ່າງປະຕິບັດໂຄງການ, ຂໍຂອບໃຈສະຖາບັນວິໄຈສິ່ງແວດລ້ອມສະຕິອກໂຮມພາກພື້ນເອເຊຍແລະເຈົ້າໜ້າທີ່ທຸກທ່ານ ນຳໂດຍ ດຣ.ຂະຍານິສ ປິດຕະສຸດທາຊີວະ, ທ່ານອອນອຸມາ ຜົນພານິດ, ທ່ານອາກຸສ ນູ້ໄກໂຣ, ທ່ານປະພັດສະວາກຸນຊອນນະ ອະຍຸທະຍາ, ຂໍຂອບໃຈ ດຣ.ຄຳມະນີ ສຸລິເດັດ ຮອງຄະນະບໍດີ ຄະນະວິທະຍາສາດສັງຄົມ ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດລາວທີ່ໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນການເຮັດການວິໄຈພາຍໃນປະເທດສາຫາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວແລະການດຳເນີນການກະກຽມຂໍຕິກລົງຄວາມຮ່ວມມືດ້ານການວິໄຈລະຫວ່າງສູນວິໄຈພະຫຼັກສັງຄົມລຸ່ມແມ່ນໆຂອງແລະມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດລາວ. ຄະນະຜູ້ວິໄຈຂໍຂອບໃຈຄະນະຜູ້ແລະເຈົ້າໜ້າທີ່ສໍານັກງານສູນຝຶກອົບຮົມຜູ້ບໍລິຫານການສຶກສາ ແລະຫ້ອງການສຶກສາທິການແລະກິລາເມືອງວັງວຽງທີ່ໃຫ້ຄວາມຮ່ວມມືໃນການອໍານວຍຄວາມສະດວກລະຫວ່າງການລົງພື້ນທີ່ວິໄຈ, ຂໍຂອບໃຈຜູ້ໃຫ້ຂໍ້ມູນວິໄຈທຸກທ່ານໃນເມືອງວັງວຽງແລະແຂວ້າຂອນແກ່ນທີ່ເອື້ອເພື່ອຂໍ້ມູນທີ່ເປັນປະໂຫງດຕໍ່ໂຄງການວິໄຈ, ຂໍຂອບໃຈທ່ານແອມ ພັດໄຊຍະສານ ຮອງຫົວໜ້າຫ້ອງວ່າການປົກຄອງເມືອງວັງວຽງທີ່ຕ້ອນຮັບຄະນະຜູ້ວິໄຈຢ່າງອື່ນລະຫວ່າງເດີນທາງເຕັບຂໍ້ມູນວິໄຈ ແລະທ່ານພູວຽງສີໄກສອນ ຮອງຫົວໜ້າຫ້ອງການຖະແຫຼງຂ່າວ, ວັດທະນະທຳແລະທອງຫຼົງວ່າເມືອງວັງວຽງສໍາລັບການສະໜັບສະໜູນແລະການສະຫຼະເວລາອັນມີຄ່າເຂົ້າຮ່ວມການປະຊຸມຂອງ SUMERNET ທີ່ນະຄອນໂຮຈິມິນ ສາຫາລະນະລັດ ສັງຄົມນີ້ມີວຽດນາມ. ສຸດທ້າຍຄະນະຜູ້ວິໄຈຂໍຂອບໃຈເປັນຢ່າງສູງຈາກປະຊາຊົນເຂດຊານເມືອງວັງວຽງແລະຊານເມືອງຂອນແກ່ນທີ່ຕ້ອນຮັບຄະນະຜູ້ວິໄຈເປັນຢ່າງດີແລະຮ່ວມແລກປົງນຂໍ້ມູນແລະຄວາມຄົດເຫັນທີ່ສໍາຄັນຕໍ່ການດຳເນີນການວິໄຈ, ຄະນະຜູ້ວິໄຈທ່ວັງເປັນຢ່າງຍິ່ງວ່າໂຄງການວິໄຈນີ້ຈະຊ່ວຍໃຫ້ເກີດຄວາມເຂົ້າໃຈເຖິງບໍລິບິດທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນເຂດຊຸມຊົນຊານເມືອງຊື່ງເປັນບັນຂອງທຸກທ່ານ ແລະກໍໃຫ້ເກີດການພັດທະນາຢ່າງຍືນຍົງແລະສະເໜີພາບພາຍໃນພື້ນທີ່ຕົວເມືອງແລະພື້ນທີ່ຊານເມືອງ.

Table of Contents

	Page
Research Team	i
Foreword	iv
Preface	ix
Acknowledgements	xiii
Table of Contents	xvii
Executive Summary	xxii
English Part	1
Chapter 1: Introduction	3
Background and rationale	3
Research questions	4
Research objectives	4
Research conceptual framework	5
Study areas	7
Research methodology	9
Chapter 2: Research Results	11
1. Khon Kaen city and its hinterlands	11
1.1 Hinterland households of Khon Kaen city	11
1.2 Khon Kaen's hinterland households and the relationship with their village/community	11
1.3 Linkages between Khon Kaen's hinterland households and the cities	12
1.4 Perceived impacts of Khon Kaen urbanization on the hinterlands	15
1.5 Factors influencing perceptions of impacts of Khon Kaen urbanization	17
2. Vang Vieng town and its hinterlands	18
2.1 The hinterland households of Vang Vieng town	18
2.2 Vang Vieng's hinterland households and the relationship with their village/community	19
2.3 Linkages between Vang Vieng's hinterland households and the urban centers	19
2.4 Perceived impacts of Vang Vieng urbanization on the hinterlands	22
2.5 Factors influencing perceptions of impacts of Vang Vieng urbanization	26
3. Responses of hinterland households	26

	Page
Chapter 3: Conclusion and Recommendations	29
Conclusion	29
Recommendations	30
References	33
Appendices	
A. List of Boundary Partners	37
B. Results of the research finding-dissemination meetings with policy makers and boundary partners in Vang Vieng, Lao PDR and Khon Kaen, Thailand	39
C. Policy brief for Khon Kaen urbanization	45
D. Policy brief for Vang Vieng urbanization	47
E. Research Contract between CERP and NUOL	49
F. Research approval by Lao PDR	52
G. Photos taken during the project implementation and dissemination	54
 Thai Part	63
บทที่ 1 บทนำ	65
ความสำคัญและที่มาของปัจจุบันการวิจัย	65
คำถามวิจัย	67
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	67
กรอบแนวคิดการวิจัย	68
พื้นที่วิจัย	71
ระเบียบวิธีวิจัย	73
บทที่ 2 ผลการวิจัย	77
1. เทศบาลนครขอนแก่นและพื้นที่ชานเมือง	77
1.1 ครัวเรือนที่อาศัยในพื้นที่ชานเมืองขอนแก่น	77
1.2 ครัวเรือนในเขตชานเมืองขอนแก่นและความสัมพันธ์กับ ชุมชนหมู่บ้าน	77
1.3 ความเชื่อมโยงระหว่างครัวเรือนในพื้นที่ชานเมือง ขอนแก่นกับเทศบาลนครขอนแก่น	78

	Page
1.4 การรับรู้ผลกระทบของความเป็นเมืองต่อพื้นที่ชานเมือง ขอนแก่น	82
1.5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลกระทบของความเป็นเมืองในพื้นที่ ชานเมืองขอนแก่น	85
2. เมืองวังเวียงและพื้นที่ชานเมือง	86
2.1 ครัวเรือนที่อาศัยในพื้นที่ชานเมืองวังเวียง	86
2.2 ครัวเรือนที่อาศัยในพื้นที่ชานเมืองวังเวียงและปฏิสัมพันธ์ กับชุมชนหมู่บ้าน	87
2.3 ความเชื่อมโยงระหว่างครัวเรือนชานเมืองวังเวียงกับ ศูนย์กลางความเป็นเมือง	88
2.4 การรับรู้ผลกระทบของความเป็นเมืองต่อพื้นที่ชานเมือง วังเวียง	91
2.5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ผลกระทบของความเป็นเมือง ในพื้นที่ชานเมืองวังเวียง	96
3. การตอบสนองของครัวเรือนในพื้นที่ชานเมือง	97
บทที่ 3 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	101
สรุปผลการวิจัย	101
ข้อเสนอแนะ	103
บรรณานุกรม	107
ภาคผนวก	
ก. รายนามหน่วยงานผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย	111
ข. การนำเสนอผลการวิจัยเบื้องต้นและรับฟังความคิดเห็น จากผู้เกี่ยวข้องและผู้กำหนดนโยบาย	113
ค. ข้อเสนอเชิงนโยบายต่อความเป็นเมืองของเมืองขอนแก่น	121
ง. ข้อเสนอเชิงนโยบายต่อความเป็นเมืองของเมืองวังเวียง	124

Lao Part	Page
ບົດທີ່ 1 ບົດນຳ	129
ຄວາມສຳຄັນແລະພື້ນທີ່ຂອງບັນຫາການວິໄຈ	129
ຄໍາຖາມການວິໄຈ	131
ວັດຖຸປະສົງຂອງການວິໄຈ	131
ກອບແນວຄິດການວິໄຈ	131
ພື້ນທີ່ວິໄຈ	134
ລະບຽບວິທີວິໄຈ	136
ບົດທີ່ 2 ຜົນການວິໄຈ	139
1. ເຫດສະບານນະຄອນຂອນແກ່ນແລະພື້ນທີ່ຊານເມືອງ	139
1.1 ຄົວເຮືອນທີ່ອາໄສຢູ່ໃນພື້ນທີ່ຊານເມືອງຂອນແກ່ນ	139
1.2 ຄົວເຮືອນໃນເຂດຊານເມືອງຂອນແກ່ນແລະຄວາມສຳພັນກັບ ຊຸມຊົນໝູ່ບ້ານ	139
1.3 ຄວາມເຊື່ອມໄຍງລະຫວ່າງຄົວເຮືອນໃນພື້ນທີ່ຊານເມືອງ ຂອນແກ່ນກັບເຫດສະບານນະຄອນ ຂອນແກ່ນ	140
1.4 ການຮັບຮູ້ຜົນກະທົບຂອງຄວາມເປັນເມືອງຕໍ່ພື້ນທີ່ຊານເມືອງ ຂອນແກ່ນ	143
1.5 ບັດໄຈທີ່ມີອິດທິພົນຕໍ່ຜົນກະທົບຂອງຄວາມເປັນເມືອງໃນພື້ນທີ່ ຊານເມືອງຂອນແກ່ນ	146
2. ເມືອງວັງວຽງແລະພື້ນທີ່ຊານເມືອງ	146
2.1 ຄົວເຮືອນທີ່ອາໄສຢູ່ໃນພື້ນທີ່ຊານເມືອງວັງວຽງ	146
2.2 ຄົວເຮືອນໃນເຂດຊານເມືອງວັງວຽງແລະຄວາມສຳພັນກັບຊຸມຊົນ ໝູ່ບ້ານ	147
2.3 ຄວາມເຊື່ອມໄຍງລະຫວ່າງຄົວເຮືອນໃນພື້ນທີ່ຊານເມືອງວັງວຽງກັບ ຕົວເມືອງວັງວຽງ	148
2.4 ການຮັບຮູ້ຜົນກະທົບຂອງຄວາມເປັນເມືອງຕໍ່ພື້ນທີ່ຊານເມືອງວັງວຽງ	151
2.5 ບັດໄຈທີ່ມີອິດທິພົນຕໍ່ການຮັບຮູ້ຜົນກະທົບຂອງຄວາມເປັນເມືອງ ໃນພື້ນທີ່ຊານເມືອງວັງວຽງ	155
3. ການຕອບສະໜອງຂອງຄົວເຮືອນໃນເຂດຊານເມືອງ	155

	Page
ບົດທີ 3 ສະຫລຸບຜົນການວິໄຈແລະຂໍ້ສະເໜີແນະ	159
ສະຫລຸບຜົນການວິໄຈ	159
ຂໍ້ສະເໜີແນະ	161
ບັນນານຸກົມ	163
ພາກຜະໝວກ	
ກ. ລາຍຊື່ໜ່ວຍງານຜູ້ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ	167
ຄ. ການລາຍງານຜົນການວິໄຈເບື້ອງຕົ້ນແລະຮັບພັງຄວາມຄິດເຫັນຈາກ ຜູ້ກ່ຽວຂ້ອງແລະຜູ້ກໍາມີດຸນະໂຍບາຍ	168
ດ. ຂໍ້ສະເໜີດ້ານນະໂຍບາຍສາທາລະນະສຳລັບຄວາມເປັນເມືອງຂອນແກ່ນ	175
ງ. ຂໍ້ສະເໜີດ້ານນະໂຍບາຍສາທາລະນະສຳລັບຄວາມເປັນເມືອງວັງວັງ	177